

झाईनान्शियल अवेरनेस

नाणाकीय जगृतता माटे मऊकम ऊडम..

अंक : ५ | डिसेम्बर : २०२५

वधुमां वधु बयत करवानी १२ टिप्स

● बजेट कंटाणाजनक, परंतु असरकारक

तमे जे वस्तुओनुं आकलन करी शकता नथी तेने सुधारी शकता नथी. दर मडिने अथवा दर वर्षे, तमारें तमारी आवकना ओछामां ओछा 20 टका बयाववा पडशे.

● तमारी बयतने स्वयालित करी दो

जो आपणे बँकमां पैसा राख्या होय तो आपणुं मन तेने भर्यवानुं विचारें छे. हुंमेशां सायो निर्णय लेवो अे सडेलुं कार्य नथी. तेथी आ समग्र प्रक्रियाने सरण बनावो.

तेने “स्वयालित” करो!

तमे करी शको तेटवी छपीअेकू कपात करावी नाभो.

दर मडिने अेसआछपी शरु करी दो. (अने तेने रोकवा न दो!)

रोकाण माटे अलग भातुं भोलो.

तमारो पगार आवे के तरत ज रोकणानी रकम ते भातामां ट्रांसफर करो.

● 30 दिवसनी नियम

जो तमे भरेभर कोठ मोटी वस्तु भरीदवा मांगता होय तो तेना माटे 30 दिवस राड जुओ.

कदाय, आटवी लांबी राड जोया पछी तमने लागशे के तमने भरेभर तेनी जरुर नथी!

● दरपभवाडिये “आर्थिक उपवास” राभो

अठवाडियामां अथवा पभवाडियामां अेक वार कोठ पाण वस्तु पर भर्य करशो नडीं.

कोठ पाण प्रकारनो भर्य.

भास वात: आ माटे तमारें अगाठथी थोडी तैयारी करवी पडशे.

भावानुं? धरेथी कंठक लो अथवा भाडने ज जाओ.

परिवहन? अन्य साथे जवानी व्यवस्था गोठवो.

कोडी? तमारी ओकिसमां मकूत कोडी मशीन क्यारे काममां आवशे?

● डेडिट कार्डने बडले डेडिट कार्ड/युपीआछनो उपयोग करो

डेडिट कार्ड/युपीआछ अेटले तमारी पासे रडेला पैसा.

डेडिट कार्ड तमने पैसानी मालिकीनो अडेसास करावे छे जे तमारी पासे नथी. जो तमारी पासे पैसा नथी, तो तमे केवी रीते भर्य करशो?

सौथी सारी वात अे छे के डेडिट कार्ड/UPI व्यवहारो मकूत छे. (धएी जग्याअे डेडिट कार्ड व्यवहारो माटे डी वसूलवामां आवे छे.)

● ज्यारे तमारी पासे थूकववा माटे 100 टका लंडोण होय त्यारे ज डेडिट कार्डनो उपयोग करो

डेडिट कार्ड भूभ ज उपयोगी थड शके छे, कारण के -

- ✿ આના પર 30થી 45 દિવસ માટે વ્યાજમુક્ત લોન મળે છે.
- ✿ જો તમે દર મહિને એક જ વારમાં સંપૂર્ણ ચુકવણી કરો છો, તો તમારું ક્રેડિટ રેટિંગ સુધરે છે.
- ✿ ઇનામો અને ગ્રિફ્ટ વાઉચર્સ—આખરે કોણ ના પાડે? પરંતુ આ બધું ત્યારે જ છે જ્યારે તમારી પાસે ચૂકવવા માટે પૂરતા પૈસા હોય.

● ખરીદીની યાદી બનાવો અને તેને વળગી રહો

તે હકીકત છે — જો તમે સૂચિ બનાવો છો, તો તમે તે મુજબ ખરીદી કરો છો.

જો તમે ઓનલાઇન ખરીદી કરી રહ્યા હોવ તો પણ યાદી બનાવો.

● જો તમે કોઈ સુવિધાનો નિયમિત ઉપયોગ કરતા નથી, તો તેને ભાડેથી લો

આજકાલ દરેક વસ્તુ ભાડા પર મળે છે, પછી તે કાર હોય, ગેજેટ્સ હોય કે મોંઘાં કપડાં હોય.

તેથી એવી વસ્તુઓ ખરીદવાનું ટાળો જેનો તમે નિયમિત ઉપયોગ કરતા નથી.

આપણાં માતા-પિતાના જમાનામાં વસ્તુઓ ભાડે લેવી સારી ન ગણાતી.

આજકાલના દિવસોનો મંત્ર છે "રીડયુસ, રી-યૂઝ" એટલે કે ખર્ચ ઘટાડવો, વસ્તુઓનો ફરીથી ઉપયોગ કરો.

ઉદાહરણ તરીકે: હું કેમેરા લેન્સ ભાડે લાવું છું. મને ગમે છે તે લેન્સ અત્યંત ખર્ચાળ છે. મને વર્ષમાં ભાગ્યે જ સાત દિવસ માટે તેની જરૂર પડે છે અને તે ખૂબ સસ્તા ભાવે ભાડે લાવું છું.

● મોટાં પેકેટો લો

મોટાં પેકેટની કિંમત પ્રમાણમાં ઓછી હોય છે.

જો તમારી પાસે તેમને રાખવા માટે જગ્યા હોય, તો મોટાં પેકેટો ખરીદવા ફાયદાકારક છે, ખાસ કરીને તે વસ્તુઓ જે ખરાબ ન થતી હોય.

● ડીલ/ડિસ્કાઉન્ટ સાઇટ્સનો ઉપયોગ કરો

શક્ય હોય ત્યાં સુધી ડીલ અને ડિસ્કાઉન્ટ સાઇટ્સનો ઉપયોગ કરો. એ કોઈ શરમની વાત નથી.

તેનો અર્થ એ છે કે તમે તમારા પૈસાનો આદર કરો છો. તમારા પૈસા તેના બદલામાં તમને માન આપવા લાગશે.

● તમારાં દેણાં ઝડપથી ચૂકવો

લોનનાં પૈસા વહેલા ભરવાથી વ્યાજ ઘટે છે.

ઉદાહરણ તરીકે: દર વર્ષે એક વધારાનું ઇએમઆઈ ચૂકવો (દર વર્ષે 12 ને બદલે 13). દર વર્ષે તમારું ઇએમઆઈ 10 ટકા વધારતા રહો. તમે 25 વર્ષની લોન માત્ર 10 વર્ષમાં ચૂકવી શકશો. આ રીતે તમે 60 ટકા વ્યાજ બચાવશો.

● જ્યારે તમે યુવાન હો ત્યારે જ જીવન વીમો ખરીદી લો

ત્યારે તમારું પ્રીમિયમ ઓછું અને કવરેજ વધારે હોય છે. આટલી પાયાગત વસ્તુ પર તમારે અવશ્ય બચત કરવી જોઈએ.

ઉદાહરણ: જ્યારે તમે 25 વર્ષની ઉંમરથી લઈને 35 વર્ષની ઉંમર સુધી વીમો ખરીદો છો, ત્યારે તમને 40 વર્ષનું કવરેજ મળે છે અને તમારી પ્રીમિયમની રકમ પણ ઓછી હોય છે. જો તમે 35 વર્ષની ઉંમરે આ જ વીમો લો છો, તો તમને 30 વર્ષ માટે કવરેજ મળશે અને તમારે વધારે પ્રીમિયમ ચૂકવવું પડશે.

તમારી જાતને ભવિષ્યમાં ભેટ આપવા માટે બચત કરો:

- સુરક્ષાની ભેટ આપવા માટે
- તમારા ધ્યેયો સિદ્ધ કરવામાં સમર્થ થવા માટે.
- જીવનની અનિશ્ચિતતા સામે સલામતીનું વર્તુળ બનાવવા માટે.
- પોતાની શરતો પર જીવન જીવવાની સ્વતંત્રતા મેળવવા માટે.

માત્ર બચત કરવાની માનસિકતા સાથે જીવન ન જીવો. તમે કેટલું બચાવી શકો તેની એક મર્યાદા છે. પરંતુ યાદ રાખો, તમે કેટલી કમાણી કરી શકો તેની કોઈ મર્યાદા નથી. હંમેશાં તમારી આવક વધારવાની રીતો શોધતા રહો. બચતની તુલનામાં એનાથી તમારી સંપત્તિ વધુ ઝડપથી વધશે.

પુસ્તક : મની એ જ હની (અંકુર વારિકૂ)

ફાયનાન્સિયલ પ્લાનિંગના ફાયદા

1. શિસ્તબદ્ધતા : સગવડિયો રસ્તો અપનાવવાના બદલે શિસ્તબદ્ધ મૂડીરોકાણ મારફત લક્ષ્યાંક માટે આગળ વધી શકશો.
2. નિયમિતતા : એક મહિને રૂ.10,000 રોકી દીધા અને વચ્ચે પાંચ-છ માસનો ગેપ આવે. સાવ એવું કરવાના બદલે દર મહિનાની ચોક્કસ તારીખે ચોક્કસ રકમની બચતની ટેવ પાડો. જેનાથી મૂડીરોકાણ અને આવકનું પાક્કું આયોજન થઈ શકશે.
3. ખર્ચ નિયંત્રણ : કમાણીમાંથી ચોક્કસ હિસ્સો બચત માટે નિયમિત અલગ કાઢવાની ટેવ પાડશો તો બિનજરૂરી ખર્ચાઓ ઉપર આપોઆપ

નિયંત્રણ આવી જશે.

4. જરૂરિયાત અને ઇચ્છા : વાસ્તવિક જરૂરિયાત અને ઇચ્છા વચ્ચેની પાતળી ભેદરેખા પારખી શકશો અને પૂરતાં પ્રમાણમાં નાણાં બચાવી પણ શકશો.

5. મનની શાંતિ : ગરીબથી લઈને તવંગર સુધીના તમામની દોડ હવે મનની શાંતિ પાછળ હોય છે. તેની પાછળનું એક માત્ર કારણ હોય છે યોગ્ય આયોજનનો અભાવ.

સાત સમુંદર (ખોટા ખર્ચાઓ) પાર રહેલા ફાઈનાન્સિયલ ગોલ્સ

- 1. આજે રોકડા અને ઉધાર કાલે :** સૌ પ્રથમ તો આજે ઉધાર અને રોકડા કાલે સૂત્રને આજે રોકડા અને ઉધાર કાલેમાં કન્વર્ટ કરવું પડશે. બિનજરૂરી ખર્ચાઓ ઉપર કાપ મૂકવો પડશે. કેશનું સ્થાન ક્રેડિટ (લોન) એ લઈ લીધું છે. પરંતુ જો તમે ફરી પાછા કૅશ ઓન ડિલિવરી કન્સેપ્ટ અપનાવતા થઈ જાવ તો અસંખ્ય ખોટા ખર્ચાઓ મર્યાદિત થઈ જશે.
- 2. જરૂરિયાતોનું લિસ્ટ પહેલા બનાવો:** ખરીદી કરવા જાવ ત્યારે બે-પાંચ રૂપિયા બચાવવા પ્લાસ્ટિકની બેગ ખરીદવાનું મુલતવી રાખો છો પરંતુ લિસ્ટ તૈયાર કર્યા સિવાય ખરીદી કરવા જાવ ત્યારે અસંખ્ય ચીજ-વસ્તુઓ તમારી જરૂરિયાતની યાદીમાં નહીં હોવા છતાં ખરીદાઈ જાય છે. માટે પહેલા લિસ્ટ બનાવો. પછી જ ખરીદી કરવા જાવ. લિસ્ટમાં લખવાનું રહી ગયું હોય તો ખરીદવાની કોણ ના પાડે છે પરંતુ જો પહેલા લિસ્ટ બનાવશો તો ઘણી ખરી બિનજરૂરી વસ્તુઓની ખરીદીના ખોટા ખર્ચમાંથી બચી જવાશે.
- 3. ક્ષણિક આવેશ-ઉત્સાહમાં મોટી ખરીદીથી દૂર રહો :** મોટું ટીવી, લક્ઝરિયસ કાર-બંગલો વગેરેની ખરીદીની વાત આવે ત્યારે ઘરના મોટા ભાગના સભ્યો એક સૂરે કહેશે કે જીવનમાં એક જ વાર તો ખરીદીએ છીએ તેમાં પણ કંજૂસાઈ..? આવા આવેશ અને અતિ ઉત્સાહપૂર્ણ નિર્ણયો જોખમી પૂરવાર થાય છે.
- 4. રાજાની હવેલી જોઈ ઝૂંપડું બાળવાની ટેવ:** પડોશમાં, મિત્રને ત્યાં ભાઈ-બહેન કે સગાં-વહાલાં ને ઘરે છે માટે આપણે ઘરે પણ હોવું જ જોઈએ એવી માનસિકતા પણ ફાઈનાન્સિયલ ફિટનેસ આડેનો સૌથી મોટો અંતરાય છે
- 5. હાથ પર પૈસો છે તો ખર્ચો-મેન્ટાલિટી:** આ મેન્ટાલિટી પાછળ પણ ઘરના મોટા ભાગના નહીં કમાનારા સભ્યો જ જવાબદાર હોય છે. તેઓ એવું જ માનતા હોય છે કમાનારી વ્યક્તિ લોભી છે. ભગવાને પૈસો આપ્યો છે ને અમને વાપરવા દેતાં નથી.

6. નાણાંની સગવડ અને ખરીદવાની તાકાત: કોઈપણ ચીજવસ્તુ ખરીદવા માટે હવે પૈસા હાથ પર હોવા જરૂરી નથી રહ્યા. ભવિષ્યમાં આવનારા પૈસાના આધારે પણ તમે વર્તમાનમાં ખરીદી કરી શકો તેટલી છૂટ ફાઈનાન્સ કંપનીઓ અને બેંક્સ આપવા લાગી છે. ખરીદવાની તાકાત તપાસવાનું કામ આપણું છે પરંતુ જો તમે તમારા ફાઈનાન્સિયલ ગોલ્સ જાણતાં હોય તો આવી ભૂલોથી બચીને અડચણોને પાર કરી શકશો.

7. આજે મોજ કરોને, કાલ કોણે જોઈ છે : ભવિષ્યની ચિંતા કરનારાઓનું વર્તમાન પણ બગડે છે તે કહેવતન ગમે ત્યાં જોતરી દેનારાઓથી ભગવાન બચાવે. આજે એટલું જ માણો જેનો ખર્ચ આવતીકાલે તમને નડે નહીં.

સૌથી સળગતો પ્રશ્ન : ક્યારે નિવૃત્તિ લેવાના છો?

યુવાનથી માંડીને વૃદ્ધ વ્યક્તિ માટે સળગતો પ્રશ્ન: “નિવૃત્તિ ક્યારે લઈ રહ્યા છો?”

સાવ મર્યાદિત આવકના સાધનો વચ્ચે 100માંથી 95 જણાને આ સવાલનો જવાબ ગોતવો ભારે પડી જાય છે. તેનું મુખ્ય કારણ ફાઈનાન્સિયલ પ્લાનિંગનો અભાવ હોય છે. જીવન પર્યંત માણસે કોઈને કોઈ પ્રવૃત્તિ કરવી જોઈએ એ વાત સાચી પરંતુ મોટા ભાગના લોકો એવી ગેરસમજ ધરાવે છે કે, પ્રવૃત્તિ એટલે પૈસા કમાવાના! એક સર્વે અનુસાર 100માંથી 75 ટકા લોકો નિવૃત્તિ પછી પણ આર્થિક પ્રવૃત્તિની જંજાળમાં જકડાયેલા જ રહે છે. જ્યારે નિવૃત્તિ આડે એકાદ બે વર્ષ બાકી રહે ત્યારે લાગણી થયા કરે કે

પાછલી અવસ્થા માટે પૂરતું આર્થિક આયોજન કરી રાખ્યું હોત તો સારું થાત. આવા સંજોગોમાં વિકલ્પો સાવ મર્યાદિત બચ્યા હોય છે. નિવૃત્તિ માટેનું યોગ્ય ભંડોળ એકત્ર કરવામાં નિષ્ફળતા માટેના કેટલાક કારણો જવાબદાર હોય છે. જેમ કે,

પૂરતી બચતનો અભાવ : પરિવારની જરૂરિયાતો અને અપેક્ષાઓ સંતોષવા જતાં મોટા ભાગના લોકો તેમનો નિવૃત્તિ માટેનો ગોલ વિસરી જતાં હોય છે. ખાસ કરીને સરકારી કર્મચારીઓ એવું માનતા હોય છે કે નિવૃત્તિ થઈશું એટલે પેન્શન આવવાનું જ છે ને. તેમ માનીને બચત અને રોકાણ પ્રત્યે દુર્લક્ષ સેવતા હોય છે.

પૈસા બચતા જ નથી : મોટા ભાગના રોકાણકારો એવી દલીલ કરતાં હોય છે કે ખર્ચાં એટલાં બધા હોય છે કે બચત અને મૂડીરોકાણ માટે પૈસા બચતા જ નથી પરંતુ આ દલીલ સાવ ખોટી છે કારણ કે જેમ આવક વધે તેમ ખર્ચાં પણ વધે જ જાય છે પરંતુ ખરેખર જો કમાણીમાંથી ઓછામાં ઓછા 10 ટકા રકમ પણ બચાવીને તેનું યોગ્ય સ્ત્રોતમાં મૂડીરોકાણ કરો તો નિવૃત્તિ ટાણે પૂરતું ભંડોળ હાથમાં આવી શકે.

વધુ પડતી સલામતી : મોટા ભાગના રોકાણકારો એવી અસલામતીની ભાવનાથી પીડાતા હોય છે કે સરકારી બેંકોમાં એફડી કે સરકારી વીમા કંપની સિવાય બીજે ક્યાંય પૈસો રોકીએ તો ડૂબી જ જાય. શેરબજાર માટે એટલી હદે સૂગ ધરાવતા હોય છે કે પડોશી જો બાપ-દાદાએ શેરબજારમાં કરેલા મૂડીરોકાણથી માલદાર થયો હોય તો પણ કહેશે કે આખું ખાનદાન સટોડીયું છે. સટ્ટા અને મૂડીરોકાણ વચ્ચેની પાતળી ભેદરેખા પારખવામાં માત્ર સક્રિય રોકાણકારો જ થાપ ખાઈ જાય તેવું નથી. આવા નિષ્ક્રિય રોકાણકારો પણ થાપ ખાતા જ હોય છે. જેના કારણે તેઓ વધુ સારું રિટર્ન મેળવવામાં પણ માર ખાતા હોય છે.

બજારનાં જોખમો: શેરબજાર, સોના-ચાંદી કે જમીન-મકાનમાં મૂડીરોકાણના કિસ્સામાં ખરાબ શેર્સ, ઊંચા ભાવે સોના-ચાંદીમાં ભરાઈ જવું કે ખરાબ બિલ્ડરના એકાદ અનુભવના કારણે પણ સંખ્યાબંધ રોકાણકારો ઊંચું રિટર્ન આપતાં મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતમાં મૂડી ખોવાના ભયથી દૂર ભાગતા હોય છે.

એક જ સ્ત્રોતની પસંદગી : ઘણાં રોકાણકારો મૂડીરોકાણ દરમિયાન માત્ર એક જ મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતને વળગ્યા રહે છે. જેમ કે, બેંક એફડીમાં રોકે

તો માત્ર બેંક એફડીમાં જ બધી મૂડી મૂકી રાખે. જમીન-મકાન, શેરબજાર, સોના-ચાંદી કે અન્ય કોઈપણ મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતને વળગી રહે અને જો કારણ પૂછીએ તો એવો જવાબ આપશે કે ભાઈ આપણને આ સદી ગયું છે. બીજા સ્ત્રોતમાં મજા ન આવે.

આ કોઈ વ્યાજબી કારણ નથી પરંતુ જ્યારે એક જ મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતમાં ફટકો પડે ત્યારે તમામ મૂડી સ્વાહા થઈ જતાં ફરીથી એકડો ઘૂંટવા માટે નાણાં અને સાધન બંનેનો અભાવ આવી જતાં નિવૃત્તિ આયોજન ખોરવાઈ જતું હોય છે.

શું વાત કરો છો.... ફાઇનાન્સિયલ પ્લાનિંગ...? બહાના હજાર હાજર!!

- ❖ મારી પાસે સમય જ નથી...!
- ❖ સૌનો ભગવાન છે. સંતાનો સંભાળી લેશે...!
- ❖ આપણે રિટાયર થવાની જરૂર ક્યાં છે?
- ❖ નિવૃત્તિ પહેલાં જ પહોંચી ગયા તો...?
- ❖ રિટર્નની કોઈ ગેરન્ટી આપી શકે?
- ❖ ધંધાની ધૂમ આવક હોય તો પ્લાનિંગ કેવું?
- ❖ તમારી વાત સમજાતી જ નથી!
- ❖ મારો સીએ કહે તે સાચું...!
- ❖ સરકાર પણ પેન્શન આપે જ છે ને!
- ❖ બધું બરાબર જ ચાલે છે!
- ❖ આપણને તો માત્ર પ્રોપર્ટીમાં જ રસ છે!
- ❖ જેણે દાંત આપ્યા છે તે ચવાણું પણ આપશે!

નિવૃત્તિના આરે થતી સર્વ સામાન્ય ક્ષતિઓ ટાળો

- **ખર્ચ અને અપેક્ષાઓ ઘટાડો :** સૌથી સહેલો અને હાથવગો ઉપાય એ છે કે નિવૃત્તિના આરે ઊભા હોય ત્યારે બિનજરૂરી ખર્ચાંઓ અને અપેક્ષાઓ ઉપર કાબૂ રાખવાની શરૂઆત કરી દો. ઘણાં બધા સપના/આયોજનો જ્યારે અધૂરાં હોય ત્યારે આ વિચાર અને ઉપાય અમલમાં મૂકવો ખૂબ જ અઘરો પડે છે પરંતુ મન્યલી ઇન્કમ અને ખર્ચને બેલેન્સ કરવા માટે તમારી પાસે બીજો કોઈ ઉપાય બચ્યો હોતો નથી.
- **બચતનું મૂડીરોકાણ કરો :** ખર્ચમાં કાપ મૂકીને બચાવેલી રકમનું ટૂંકાગાળાના મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતમાં મૂડીરોકાણ શરૂ કરો. શેરબજાર, સોના-ચાંદી, જમીન-મકાન જેવા સ્ત્રોતમાં ટૂંકા ગાળાના ટ્રેડિંગ મેનિયાથી બચીને રહો.
- **સમયાંતરે મૂલ્યાંકન:** કમાણી, આવક, મૂડીરોકાણ, ખર્ચ અને બચતનું

સમયાંતરે મૂલ્યાંકન કરીને તેમાં ફેરફાર કરતાં રહો.

- **સ્થળાંતર કરો :** તમારી પાસે મોટું મકાન હોય તો ઓછી કિંમતનું સસ્તું મકાન શહેરના નજીકના વિસ્તારમાં શોધી લો. તેના ડિફરન્સની રકમ નિયમિત આવક આપતાં મૂડીરોકાણ સ્ત્રોતમાં રોકો. મૂડીરોકાણ સાધનોની સંખ્યા ઓછી રાખો. વીજળી, મનોરંજન, પ્રવાસ ઉપર યોગ્ય પ્રમાણમાં કાપ મૂકો.
- **નિવૃત્તિ વય મર્યાદા લંબાવો :** કોઈપણ વ્યક્તિ આખી જિંદગી પૈસા કમાવા પાછળ કે ખર્ચવા નથી ઈચ્છતી હોતી પરંતુ ક્યારેક સંજોગો પ્રમાણે સમાધાન કરવું જરૂરી હોય છે. સંતાનો કમાતા થાય, તમે કરેલા મૂડીરોકાણ ઉપર યોગ્ય આવકનું સર્જન થવાની શરૂઆત થાય અને પૂરતું ભંડોળ એકત્ર કરી શકાય ત્યાં સુધી નિવૃત્તિ વય મર્યાદા લંબાવી શકો છો

VASISHTHA GROUP OF SCHOOL

શ્રી વસિષ્ઠ વિદ્યાલય, વાવ.

ગુજરાતી માધ્યમ / હિભાષી માધ્યમ
નર્સરી થી ધો. ૧૨ સાયન્સ/કોમર્સ

☎ 02621 255551/3 ☎ 91734 02809 / 91733 15555

VISIT US : vasishtha.net

વસિષ્ઠ જેનેસિસ સ્કૂલ, બાબેન.

ગુજરાતી માધ્યમ

૪ થી ધો. ૧૨ સાયન્સ

☎ 02622 225542/43 ☎ 91576 44555

Visit us : vasishthagenesisschool.net